

УДК 159

Антоніна Данко,
*науковий співробітник
відділу економіки та управління
загальною середньою освітою
Інститут педагогіки НАПН України,
аспірантка ІП НАПН України
<https://orcid.org/0000-0001-9551-4327>*

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНО-СУСПІЛЬНО ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військові події, які розгорнулись на території України із моменту вторгнення РФ, змінили реалії буття кожного українця. Ритм життя, переосмислення понять безпеки та небезпеки, режим праці та відпочинку всі ці процеси трансформувались, та стали причиною того, що чимало українців занурились в кризовий стан та виявились нездатними подолати його самотійно. Зважаючи на цей факт, на рівні держави, для подолання даної проблеми, за участю Міністерства освіти і науки України, офісу Олени Зеленської, та міжнародних країн-партнерів створено «Національну програму психічного здоров'я та психосоціальної підтримки», яка реалізується на безкоштовній основі у телеграм-каналах, за допомогою гарячих ліній психологічної підтримки, безкоштовних консультацій державних психологів і т. п.

Цікавою особливістю психосоціальної підтримки населення України у період війни є те, що вона ґрунтується на механізмі партнерської взаємодії, і не вимагає від українців обов'язкового звернення до психологів, але якщо проблема існує, то звертаючись за допомогою, кожен індивід матиме можливість отримання індивідуального психологічного супроводу та партнерської взаємодії, яка ґрунтується на визначені тих прийомів і методів, які дозволять індивіду подолати кризовий стан та навчитись жити в умовах війни.

Розглядаючи галузь освіти, як окрему складову загальної державної системи, варто враховувати, що працівники галузі

освіти, на відміну від інших, в умовах війни не просто навчаються долати прояви кризового стану, вони ще й самі мають підтримувати інших учасників освітнього процесу, спонукаючи їх до активної освітньої діяльності в жорстоких умовах сьогодення. Актуальності набирає проблема підготовки фахівців освітньої галузі до роботи в умовах воєнного стану, із реалізацією прийомів педагогіки партнерства, яка є єдиною можливою в даних умовах.

Педагогіка партнерства – це окрема галузь педагогіки, яка ґрунтується на гуманістичних прийомах та методах навчання, що дозволяють створити максимально комфортне освітнє середовище для учасників освітнього процесу.

Аналіз літератури з проблеми дослідження показав, що науковці, фахівці освітньої галузі, психологи, представники країн-партнерів сходяться в одному, що проблема подолання кризового стану найбільше виражена у учасників освітнього процесу які перебувають на окупованих територіях, в місцях з активними бойовими діями, та проявляються у вимушених переселенців, які знову опинились в більш-менш стабільних умовах. Для подолання цієї проблеми, на рівні держави розроблені та реалізуються програми психологічної підтримки як здобувачів освіти, так і викладачів, як батьків, так і їх дітей, як дорослих, так і малих. Окремо реалізується програма підготовки педагогічних працівників до надання психологічного супроводу та реалізації педагогіки партнерства при взаємодії з учнями, які перебували на окупованих територіях, в зоні активних бойових дій або є вимушеними переселенцями. Зокрема, серед цілого ряду програм, прийомів, методів та комплексів, які спрямовані на подолання досліджуваної проблеми, варто відмітити: програма Кращого Навчання (BLP), реалізується Норвезькою Радою у справах біженців; ППД (перша психологічна підтримка). Управління стресом. (Спрямована на подолання панічних атак, реалізується за підтримки Агентства ООН з питань міграції, за фінансової підтримки Бюро гуманітарної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та Уряду Великої Британії). Програма розрахована на практичних психологів, які є фахівцями галузі освіти та активно взаємодіють із учасниками

освітнього процесу; практичні навички подолання стресу; психосоціальна підтримка дітей та дорослих від Асоціації інноваційної та цифрової освіти-курс; навчальна гра «КРОК», яка містить багато корисної інформації, сценаріїв розвитку подій в таких ситуаціях як: зустріч з незнайомцем, мовні проблеми, інклюзивність, торгівля людьми, образи чи приниження та ін.; безкоштовний онлайн-курс «Соціальне навчання та взаємодія в закладі освіти: навчання через гру для успішного майбутнього»; програма «ТИ ЯК?» створена за ініціативи О. Зеленської і т. п.

На основі проведеного аналізу, робимо висновок про те, що психосоціальна підтримка кожного українця є можливою, реалізується за потреби на основі запропонованого ряду державних програм. В галузі освіти проблема психосоціальної підтримки є більш вираженою і вимагає активної взаємодії учасників освітнього процесу між собою, за рахунок реалізації педагогами прийомів та технологій педагогіки партнерства. Для формування відповідних навичок у працівників педагогічної галузі, розроблено та впроваджується ряд програм і прийомів, які допомагають їм набути необхідних знань та вмінь, а також досвіду.

Список використаних джерел

1. Плетка О. Психосоціальна підтримка підлітків, що пережили страхіття війни. Методичний посібник. К.: Центр реадптації та реабілітації «ЯРМІЗ», 2022. 54 с.
2. Балакірева О. Спектр проблем вимушених переселенців в Україні: швидка оцінка ситуації та потреб [Електронний ресурс] Вимушені переселенці в Україні: питання термінового та середньострокового реагування : мат. круглого столу (9 липня 2014 р.). Режим доступу : <http://www.uisr.org.ua/news/36/83.html>
3. Локшина, О., Глушко, О., Джурило, А., Кравченко, С., Максименко, О., Нікольська, Н., & Шпарик, О. (2022). Організація освіти в умовах війни: рекомендації міжнародних організацій. Український Педагогічний журнал, (2), 5–18. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-5-18>.
4. Йон-Хокон Шульц, Хелен Норгайм, Соня Гомез, Анеліз Оліз: Підтримка відновлення учнів у надзвичайних ситуаціях:

- навчально-методичний посібник. Арктичний університет Норвегії (Department of Education, University of Tromsø, the Arctic University of Norway), «Norwegian Refugee Council», Осло, Норвегія. – К., 2023. 36 с.
5. Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка. Товариство Червоного Хреста України. URL: [https:// redcross.org.ua/mhpss/](https://redcross.org.ua/mhpss/) (Дата звернення: 11.02 2024).

УДК 159.98

Олена Дудок,

*вихователь-методист ЗДО № 24 «Росинка»
Білозерської міської ради Донецької області*

**РЕСУРСНІЙ СТАН ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС: ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ
ПСИХІЧНОГО, ЕМОЦІЙНОГО
ТА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ**

Дошкільна освіта сьогодення піддається викликам та зазнає певних змін. Російський напад на Україну створив безпосередню загрозу життю та добробуту всім учасникам освітнього процесу – педагогам, вихованцям та їх батькам. Війна впливає на особистість дорослих та дітей – їх психічне, емоційне, ментальне здоров'я – це має вплив на розвиток та становлення особистості в цілому.

Вивчаючи та аналізуючи нормативно-правову базу діяльності ЗДО в умовах воєнного стану, посібники та відповідні методичні, психологічні ресурси, які можна використовувати педагогам при організації освітньої взаємодії з дітьми, ми дійшли висновку, що є певні напрямки підвищення якості освіти та основні завдання реалізації державної політики щодо розвитку системи освіти в Україні під час воєнного стану та в повоєнний час.

В одному з документів зазначено, що до *основних напрямів підвищення якості освіти на період 2021–2030 років* одним із завдань є створення безпечного середовища для життя і здоров'я здобувачів освіти [4].